

Н. Ю. Садовська

ІНТЕЛІГЕНЦІЯ І ВЛАДА

24–25 грудня в місті Одесі на базі Одеського національного політехнічного університету відбулася П'ята всеукраїнська наукова конференція “Інтелігенція і влада”. Заявки на участь у конференції надіслали біля двохсот дослідників з Києва, Донецька, Івано-Франківська, Дніпропетровська, Харкова.

Раніше про роль інтелігенції у розвитку виробничих сил, відносин, економіки, добробуту громадян, культури якщо і згадували, то мимохідь, бо Володимир Ленін і його партія наполегливо вчили, що інтелігенція — це чи прошарок суспільства, чи то взагалі неварта уваги складова суспільства, одним словом — “гнила інтелігенція”. Але вчені України — історики, соціологи, політологи, економісти, що розпочали і продовжують дискусію на кожному новому форумі, доводять протилежне: інтелігенція — потужна сила в галузі науки, економіки, комп'ютерних технологій й освіти, культури, мови тощо.

Тема “Інтелігенція і влада” є комплексною кафедральною темою кафедри історії та етнографії України Одеського національного політехнічного університету з 1995 року. За цей час видано 18 номерів фахового періодичного наукового громадсько-політичного збірника “Інтелігенція і влада” серій “Історія”, “Політологія” і “Соціологія”, авторами яких є дослідники з усіх наукових центрів України. Видано 12 монографій та захищено 12 кандидатських і одна докторська дисертація. Проведено чотири всеукраїнські наукові конференції “Інтелігенція і влада” відповідно у 1999, 2002, 2003, та 2006 роках. Завідувач кафедри доктор історичних наук, професор Григорій Іванович Гончарук — голова оргкомітету конференцій, ініціатор і головний редактор періодичного наукового громадсько-політичного збірника “Інтелігенція і влада”.

Зазначена тема (“Інтелігенція і влада”) у середині 90-х років минулого століття нав'язана пошуками західноєвропейських вчених у сфері, як вони її називали, “Інтелектуали і влада”, з того часу вона, тема, обросла різними редакціями, словосполученнями, знайшла чимало прихильників.

У наукових дискусіях беруть участь ті, кого так чи інакше цікавить названа тема. Тема розмови складна, бо інтелігенція різниться за своїми історичними параметрами, тлумаченням самого цього поняття. Водночас вона є дуже болючою.

Перша Всеукраїнська наукова конференція, що присвячена темі “Інтелігенція і влада”, відбулася 22–23 жовтня 1999 року за підтримки Всеукраїнського об'єднання демократичних сил “Злагода” та Міністерства освіти України.

Учасників привітали голова Одеської обласної державної адміністрації С. Р. Гриневецький та голова Одеської обласної організації “Злагода”, член Ради Всеукраїнського об'єднання демократичних сил “Злагода” Л. П. Шемякина.

Перша Всеукраїнська наукова конференція “Інтелігенція и влада” складалась з шести секцій. Були опубліковані матеріали конференції. Про роботу конференції розповідалось в газетах “Вечерня Одесса”, “Одеські вісті”, “Чорноморська комуна” й по телебаченню та обласному радіомовленню.

У 2002 році, 14–15 березня, відбулась друга однойменна конференція, участь в якій взяли приблизно 170 дослідників з Києва, Івано-Франківська, Дніпропетровська, Донецька, Львіва, Харкова, Одеси та інших міст.

Наступного 2003 року 16–17 жовтня пройшла Третя Всеукраїнська наукова конференція, присвячена темі “Інтелігенція і влада”, за сприяння одеського міського голови Руслана Боделана. У збірнику матеріалів опубліковані 29 статей, із 91, які надійшли на адресу Третьої Всеукраїнської наукової конференції “Інтелігенція и влада”. Проблематика статей різноманітна — філософська, соціальна, політична, економічна, але переважає історична.

До Четвертої Всеукраїнської наукової конференції “Інтелігенція и влада”, яка пройшла 20–21 березня 2006 року надійшло понад 200 заявок, доповідей і тез. Конференція була проведена за сприяння політичної партії “Наша Україна”.

Як ми вже говорили, на початку, 25–26 грудня 2009 року проводилася П'ята Всеукраїнська наукова конференція “Ін-

телігенція і влада”. В ній взяли участь як маститі науковці, й автори статей більшості попередніх видань збірки “Інтелігенція і влада” серій “Історія”, “Політологія” “Соціологія”, так і молоді дослідники, аспіранти, здобувачі та інші діячі культури, науки і політики, зацікавлені темою “Інтелігенції і влади”. На початку конференції організаторів, учасників і гостей П’ятої Всеукраїнської наукової конференції “Інтелігенція і влада” привітав Президент України В. А. Ющенко такими словами: “Дорогі друзі! Щиро вітаю із початком роботи вашого поважного форуму. Питання відносин між інтелігенцією і владою — надзвичайно актуальне для нашої країни і суспільства. Перекоаний, що воно має розглядатися передусім у площині національного становлення, утвердження демократії, глибинних перетворень як в гуманітарній та економічній сфері, так і в самому державному механізмі. Успішність виконання цих базових завдань безпосередньо залежить від того, чи зможуть інтелігенція і влада знайти спільну мову, виробити нову, конструктивну модель взаємостосунків. У цьому я вбачаю запоруку розвитку української нації в руслі сучасних європейських тенденцій, її здатності вчасно і адекватно відповісти на непрості виклики сьогодення. Упевнений, що в ході обміну думками ви запропонуєте нові підходи і практичні рекомендації щодо посилення ролі інтелігенції в розбудові України. Бажаю здоров’я, щастя, натхнення й успішної роботи”.

На цю конференцію було також подано понад 200 заявок. Більшість доповідей і тез було надруковано у трьох збірниках матеріалів П’ятої Всеукраїнської наукової конференції “Інтелігенція і влада”. Частина матеріалів увійшла як статті збірника “Інтелігенція і влада”, № 19, серії “Історія”.

Окрім учасників на конференції були присутні журналісти та репортери з телебачення та радіомовлення.

Інформація про роботу конференції передавалась по телебаченню, національному і обласному радіомовленню. Надруковані статті у газетах “Чорноморські новини”, “Вечерняя Одесса” та “Одеські вісті”.

Інтелігенція покликана об’єднати всі цілющі сили, що виходять із святинь народного життя і народної культури, і тим самим зміцнюють народну владу, котра потрібна країні. Вона, як і увесь народ була принижена, її інтелект знецінений, а

матеріальні умови життя такі, що умертвили головний зміст її праці-творчості.

Проїшло майже 10 років, а теми не втратили актуальності. Впродовж дискусій був здійснен ретроспективний аналіз розвитку взаємин інтелігенції і влади, осмислений процес у різних аспектах, велику увагу приділено з'ясуванню соціального призначення інтелігенції та суспільної місії. Тема розмови складна, бо інтелігенція різниться за своїми історичними параметрами, тлумаченням самого цього поняття.

На конференції наводилося багато фактів утисків духовної еліти за тоталітаризму. В складних умовах жила, виживала і боролася інтелігенція, ні на мить не зраджуючи свого високого покликання — бути провідником національного прогресу, допомагати народові пізнати самого себе, визначати пріоритетні напрямки руху вперед. Сучасна інтелігенція — це люди нової постіндустріальної формації. Від їхньої організованості, раціональності та цілеспрямованості залежить розвиток українського суспільства.

Зі здобуттям незалежності України, завдяки утвердженню плюралізму, інтелігент має право діяти, не боячись бути репресованим. Це справді велике досягнення демократичного ладу. Але боротьба за національну свідомість українців лишається такою ж гострою, як і раніше. Особливо сьогодні, коли актуальною є загроза чергової втрати незалежності, а з нею мови та національної “особистості” українців.

Будемо очікувати та готуватися до Шостої Всеукраїнської конференції “Інтелігенція і влада”.